

Till:
Näringsminister Karl-Petter Torwaldsson
Utrikeshandelsminister Anna Hallberg

Dnr: RUN/220023
2022-01-20

Gränsproblematik i västra Värmland kopplat till pandemin

Sverige och Norge står varandra nära och för näringslivet i gränstrakterna utgjorde landsgränsen inte mer än ett streck på kartan före pandemin. Både Sveriges och Norges ekonomier och lokalsamhällen är beroende av exporterande företag för att möjliggöra tillväxt och arbetstillfällen samt generera skatteintäkter som finansierar välfärd. Ser vi till den samlade varu- och tjänsteexporten så är Norge Sveriges viktigaste handelspartner och Sverige är en av Norges viktigaste. Under 2019 exporterade svenska företag varor och tjänster till Norge för ett värde av 221 miljarder kronor. Norska företag exporterade i sin tur varor och tjänster till Sverige för motsvarande 204 miljarder samma år. Samma år fanns nära 2 300 svenskägda företag i Norge vilket betyder att vart tredje utlandsägt företag i Norge var svenskt.

Arbetspendlingen mellan Sverige och Norge är betydande, både i ett regionalt och nationellt perspektiv. Den expansiva Osloregionen utgör en särskilt viktig arbetsmarknad och delar av gränsregionerna på den svenska sidan ingår i Oslos lokala arbetsmarknadsregion. Svensk arbetskraft är också helt avgörande för många norska arbetsgivare. Pandemins konsekvenser för näringslivet i Värmland, och specifikt i gränstrakterna (Torsby, Eda, Arvika, Årjäng) har varit stora. Det har handlat om arbetskraftens problem att ta sig till rätt land (gränspendling) och framför allt har handel och besöksnäring i regionen haft en tuff tid, med uteblivna besökare som följd av reserestriktioner och andra typer av inskränkningar på människors rörlighet.

Norska besökare har tidigare varit den största gruppen utländska gäster i Sverige med cirka 3,5 miljoner kommersiella gästnätter. Den norska gränshandeln i Sverige var också stor före pandemin med nära 28 miljarder. Värdena inom besöksnäringen och gränshandeln uttraderades nästan när gränsen mellan länderna var stängd.

Besöksnäring och handel har varit, och är, viktiga branscher för Värmland och inte minst för gränskommunerna. Det är här unga får sitt första jobb med viktig arbetslivserfarenhet att ta med sig ut i livet. Det gör också att det finns en möjlighet att skaffa bostad och bilda familj. Handeln och turismen i sig bidrar också till att flera andra servicefunktioner i samhället kan finnas.

Samtidigt som besöksnäring och handel i gränstrakterna har haft stora utmaningar har industri och övrigt näringsliv haft en bättre utveckling. Arbetskraft har i många fall flyttat från besöksnäring till industri vilket är positivt på kort sikt, men innebär svårigheter att rekrytera personal till besöksnäringen när samhället startade om under hösten 2021. Nu fortsätter samma utveckling och på längre sikt, när samhället ska starta om igen efter tredje vågen, kommer en hel bransch i gränskommunerna riskera stå utan arbetskraft. Låga arbetslöshetssiffror kan dölja ett problem som kommer generera stora utmaningar för näringslivet i gränstrakterna framöver. Besöksnäring och handel är fortsatt viktiga branscher med en rad företag som bidrar till landsbygdsutveckling och attraktionskraft. Alla företag i Värmland behövs och när det återigen lättas på restriktionerna behöver Värmland stå redo för att ta emot nya besökare. Risken är överhängande att den osäkerhet i arbetsmarknad och gränspendling som finns idag och som funnits över några år gör att många väljer att lämna gränstrakterna för att skapa sig en stabilare tillvaro, vilket skapar en ännu större brist på arbetskraft. Men kanske ännu värre, en brist på framtidstro i regionen.

Kommunerna och regionen har gjort en rad satsningar för att underlätta för näringslivet att hantera gränsproblematik och restriktioner, till exempel genom omställningsstöd för digitalisering, omställningsråd och ett utvecklingskontor Västra Värmland. Våra egna satsningar räcker dock inte längre för att rädda de krisande branscherna i området. För att underlätta för företagen i gränsregionerna och specifikt inom handel och besöksnäring föreslår vi därför att:

- en tydligare samordning sker gällande in/utreseregler mellan Sverige och Norge.
- det görs en långsiktig plan för att säkerställa arbetskraftens gränspendling och möjligheten att bo i gränskommunerna, även under pandemi.
- ett ytterligare ekonomiskt stöd till hårt drabbade företag i de berörda kommunerna.

Vi vill understryka vikten av att det fortsatt finns företag inom besöksnäring och handel i gränstrakterna även efter pandemin. Branscherna behövs för ett diversifierat näringsliv och för att fler ska få möjlighet till sina första anställningar, men också för att ge möjlighet för människor att bo och verka i gränsregionerna och medverka till att utveckla våra landsbygder.

Stina Höök (M)
Regionala utvecklingsnämndens ordförande
Region Värmland

Åsa Johansson (S)
Regionala utvecklingsnämndens vice ordförande
Region Värmland

Peter Jonsson (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Torsby kommun

Daniel Schützer (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Ärjängs kommun

Johanna Söderberg (C)
Kommunstyrelsens ordförande
Eda kommun

Peter Söderström (S)
Kommunstyrelsens ordförande
Arvika kommun